

Карчевський, К. А. Установчі документи та інші локальні акти як джерела регулювання порядку вчинення значних правочинів акціонерних товариств // Проблеми цивільного права та процесу: матеріали науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора О.А. Пушкіна (22 травня 2010 року). – С. 68-70.

Установчі документи та інші локальні акти як джерела регулювання порядку вчинення значних правочинів акціонерних товариств

Карчевський К. А.

Аналіз положень законодавства про зміст установчих документів акціонерних товариств (надалі - АТ) дозволяє вказати, що до їх числа належить лише статут (ст. 154 ЦК, ст. 13 Закону України «Про акціонерні товариства» (надалі — Закон про АТ)). Серед кола відомостей, що зазначаються у статуті АТ, відомості про порядок укладання значних правочинів законом прямо не передбачені. Разом з цим серед кола відомостей, що містяться у статуті АТ та потенційно можуть включати положення про порядок вчинення товариством значних правочинів, можна віднести відомості про: компетенцію загальних зборів; склад органів товариства та їх компетенцію, порядок утворення, обрання і відкликання їх членів та прийняття ними рішень, а також порядок зміни компетенції органів товариства. Крім цього, згідно з ч. 4 ст. 13 Закону про АТ, статут АТ може містити й інші положення, що не суперечать законодавству. Таким чином, до статуту АТ можуть вноситися відомості, які стосуються різних аспектів вчинення товариством значних правочинів. Такі відомості можуть встановлюватися як при конкретизації компетенції відповідних органів, так і окремо.

Фактично аналогічна ситуація характерна і для Федерального закону «Про акціонерні товариства» (надалі — ФЗ «Про АТ») (ст. 11). Разом з цим ч. 3 ст. 11 ФЗ «Про АТ» додатково передбачає, що до змісту статуту належать й інші положення, передбачені цим законом, а також іншими федеральними законами. Таким чином, до змісту статуту АТ у Росії автоматично потрапляють і відомості, що передбачені у статтях 48 та 65, про компетенцію загальних зборів акціонерів та ради директорів (наглядової ради) АТ щодо вчинення товариством значних правочинів, а також про порядок ухвалення ними рішень про їх вчинення (ст. 79 ФЗ).

У зв'язку із зазначеним та враховуючи те, що Закон про АТ наразі достатньо повно не врегулював порядок вчинення АТ знач-

онд правочинів через закріплення компетенції органів товариства, вважаємо за необхідне передбачати у статуті АТ положення, які стосуються повноважень загальних зборів акціонерів, наглядової ради, щодо вчинення значних правочинів, а також прав та обов'язків виконавчого органу АТ стосовно цього питання тощо. При закріпленні у статуті відповідних положень необхідно враховувати положення Закону про АТ, іншого законодавства, яке може бути застосовано до окремих аспектів вчинення значного правочину та не допускати випадків, коли окремі статті статуту АТ будуть їм суперечити.

Разом зі статутом у господарських товариствах можуть існувати й інші локальні нормативні акти. В АТ наразі до таких актів прямо належать положення про загальні збори акціонерів (ст. 33 Закону про АТ); положення про наглядову раду, яке згідно з ч. 3 ст. 51 Закону про АТ встановлює порядок її роботи та деякі інші питання, та положення про виконавчий орган товариства, яке згідно з ч. 5 ст. 58 Закону про АТ визначає права та обов'язки членів виконавчого органу. Закон про АТ не конкретизує, які саме відомості повинні вказуватися у цих положеннях та яким нормам вони мають відповідати. При розробці зазначених положень, на наш погляд, варто закріплювати детальний механізм проведення відповідним органом дій, пов'язаних із вчиненням значних правочинів. Відповідні положення мають містити лише такі відомості, що не суперечать ЦК, Закону про АТ, іншим актам акціонерного законодавства та статуту АТ.

Окрім наведених вище положень, порядок роботи наглядової ради та права і обов'язки членів виконавчого органу можуть встановлюватися договором із членом наглядової ради або трудовим договором, що укладається з кожним членом виконавчого органу відповідно (ч. 3 ст. 51, ч. 5 ст. 58 Закону про АТ). Щодо цього необхідно вказати, що договір із членом наглядової ради є цивільно-правовим, про що прямо зазначено у ст. 33 (п. 17). Із членом виконавчого органу також може укладатися цивільно-правовий договір, про що йдеться у п. 9 ст. 52 Закону про АТ. Можливо зазначити лише те, що в разі розробки відповідного договору з членом наглядової ради та членом виконавчого органу АТ необхідно виходити зі змісту Закону про АТ, статуту АТ та положень про наглядову раду або виконавчий орган та не допускати, щоб відповідний договір їм суперечив. Не варто, на наш погляд, передбачати в таких договорах якихось важливих положень (у тому числі й таких, що стосуються порядку вчинення значних правочинів). Певну складність може становити поєднання у трудовому договорі з членом виконавчого органу трудових та цивільно-правових аспектів.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що недосконалість, та суперечливість законодавства України, яке регулює відносини, пов'язані з вчиненням значних правочинів АТ, можуть

бути зняті шляхом встановлення відповідних норм у статуті конкретного АТ та інших його локальних актах.